

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

CREATIVE LEADERSHIP OF EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATORS UNDER SARABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

¹ณัฐพงศ์ ทักษะวรบุตร Nattapong Taksaworabut

²ภัสสร เลาสวัสดิกุล Phatsayakorn Laosawatdikul

³ภูวดล จุลสุคนธ์ Phuwadon Chulasukhont

^{1, 2, 3}มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี Thepsatri Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Nattapongheng20@gmail.com

Article Received: February 22, 2025. Revised: April 17, 2025. Accepted: April 21, 2025.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1 จำแนกสถานภาพตามเพศ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 300 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.947 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA)

สรุปผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลตามลำดับ 2) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1 เมื่อจำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research article aimed to 1) to study the creative leadership of educational institution administrator under the Saraburi Primary Education Service Area Office 1, and 2) to compare the creative leadership of educational institution administrator under the Saraburi Primary Education Service Area Office 1, classified by gender, work experience, and school size. This is a preliminary research study. The sample group consists of 300 school administrators and teachers under the Saraburi Primary Education Service Area Office 1 for the academic year 2024, selected through stratified random sampling. The research tool used is a questionnaire with a reliability coefficient of 0.947. The statistical methods used for data analysis include percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way ANOVA.

The research results showed that: 1) the overall creative leadership of school administrators under the Saraburi Primary Education Service Area Office 1 is at a high level. When considering individual aspects, the teamwork aspect had the highest average score, followed by flexibility and adaptability, vision, creativity, and consideration for individuality, respectively. 2) The creative leadership of educational institution administrator under the Saraburi Primary Education Service Area Office 1, when classified by gender, work experience, and school size, showed no statistically significant differences at the .05 level.

Keywords: Leadership, Creative Leadership, Educational Institution Administrator

บทนำ

ประเทศไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐมีขนาดเหมาะสม มีสมรรถนะสูง และมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ซึ่งมุ่งพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเชิงยุทธศาสตร์ระหว่างหน่วยงาน ยึดพื้นที่เป็นหลัก และให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง จึงทำให้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 -2579 ได้กำหนดเป้าหมายไว้ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ประชากรทุกคนเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานอย่างทั่วถึง 2) ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับบริการทางการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม 3) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและสามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถและเต็มตามศักยภาพ 4) ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพเพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย 5) ระบบการศึกษาที่ตอบสนองต่อบริบทและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัต (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1, 2566)

ผู้บริหารยุคใหม่ต้องเผชิญกับปัญหาที่หลากหลายตามการเปลี่ยนแปลงของโลก จึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพและยืดหยุ่นเพื่อขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จภายใต้ข้อจำกัดและความไม่แน่นอน ผู้บริหารควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการตัดสินใจ เปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาทำงานอย่างอิสระและมีความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการปรับตัว จูงใจผู้อื่น ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม

สำหรับสถานศึกษา จำเป็นต้องมีผู้นำที่ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก (การตี อนันต์นาวิ, 2551) และผลักดันให้สังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยเน้นการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์เพื่อรองรับสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (ไพฑูรย์ สีนารัตน์, 2553)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนให้สูงสุด ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถด้านวิชาการ ทักษะการบริหาร วิสัยทัศน์ ความคิดสร้างสรรค์ และความรับผิดชอบ รวมถึงสามารถใช้นวัตกรรมทางการบริหารได้ มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษายังเน้นให้ผู้บริหารสถานศึกษาทำงานร่วมกับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างสร้างสรรค์ โดยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการศึกษาและการพัฒนาผู้นำในอนาคต ซึ่งต้องมีความริเริ่มสร้างสรรค์ส่งเสริมแนวคิดนอกรอบ และพัฒนานวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (ธีระ รุญเจริญ, 2554)

ทฤษฎีภาวะผู้นำแบบสร้างสรรค์ (Formative Leadership Theory) ของ Ash และ Persall มีแนวคิดที่ว่า โรงเรียนสามารถมีผู้นำได้หลายคน ไม่จำกัดเฉพาะผู้บริหาร แต่รวมถึงครูและบุคลากรอื่นๆ โดยหน้าที่สำคัญของผู้บริหารคือการสร้างโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาผู้นำในองค์กร (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2549) หลักการสำคัญ 10 ประการของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ 1) การเรียนรู้เป็นทีม คิดเชิงกลยุทธ์ และร่วมกันแก้ปัญหาแทนการควบคุมจากบนลงล่าง 2) มองว่าครูเป็นผู้นำ และครูใหญ่เป็นผู้นำของผู้นำ 3) สร้างความไว้วางใจและส่งเสริมให้กล้าทำสิ่งใหม่ 4) กระตุ้นให้เกิดนวัตกรรมและความคิดริเริ่ม 5) ให้ความสำคัญกับบุคลากร กระบวนการ และงานที่สร้างมูลค่าเพิ่ม 6) มุ่งเน้นความต้องการของผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้อง 7) ส่งเสริมการสื่อสารแบบสองทางและสร้างเครือข่าย 8) ใส่ใจใกล้ชิดกับงานและผู้เกี่ยวข้อง 9) กระจายอำนาจการตัดสินใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน 10) มีความสามารถในการบริหารความเปลี่ยนแปลงและไม่ยึดติดกับแนวทางเดิมแนวคิดนี้ช่วยให้สถานศึกษาพัฒนาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืนและส่งเสริมภาวะผู้นำในทุกระดับ (Ash and Persall, 1999)

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะแสดงออกซึ่งการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดเวลา มีทัศนคติเชิงบวกต่อโลกและชีวิต เชื่อมมั่นในคุณค่าและศักยภาพของตนเองและผู้อื่น พร้อมเผชิญอุปสรรคและก้าวข้ามไปด้วยกัน ผู้นำลักษณะนี้ต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความยืดหยุ่นทั้งทางความคิดและการกระทำ รวมถึงรักษาสอดคล้องในชีวิตโดยพัฒนาตนเองทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และจิตวิญญาณกุญแจสำคัญของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์คือ ความกล้าในการเปลี่ยนแปลง และ เผชิญความท้าทายด้วยวิธีใหม่ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2550)

การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จากนโยบายด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เน้นให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพและเกิดผลสูงสุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 (2566) จึงได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยบูรณาการการจัดการศึกษาทุกระดับให้เชื่อมโยงกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายใต้ ยุทธศาสตร์ที่ 3 ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้กำหนด กลยุทธ์ที่ 1 คือการพัฒนาผู้บริหารให้มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ โดยผู้บริหารต้องมีความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลง ปรับแนวคิดให้ทันสมัย กล้าคิด กล้าตัดสินใจ มีวิสัยทัศน์ ยึดหยุ่นต่อสถานการณ์ และสามารถแก้ไขปัญหาอย่างรอบคอบ เพื่อเพิ่มศักยภาพบุคลากรทาง

การศึกษา และส่งเสริมการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล พร้อมเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการศึกษาตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง

จากหลักการความเป็นมาและเหตุผลข้างต้นจะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1 สำหรับใช้ในการวางแผนให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการและพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ให้ทันต่อสภาวะความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน เพื่อส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1 จำแนกสถานภาพตามเพศ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ตัวแปรที่ศึกษา 1) ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ ประสบการณ์ และขนาดของสถานศึกษา 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 3) การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว 4) การมีความคิดสร้างสรรค์ 5) การทำงานเป็นทีม
2. ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1,185 คน
3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2567 โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร Taro Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้มีความคลาดเคลื่อน .05 ในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน หลังจากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) โดยแบ่งตามขนาดของสถานศึกษา แล้วใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามมีจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ 1) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย เพศ สถานภาพ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย เพศ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา 3) เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 มี 5 ด้าน คือ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การคำนึงถึงความเป็น

เป็นปัจเจกบุคคล 3) การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว 4) การมีความคิดสร้างสรรค์ 5) การทำงานเป็นทีม ซึ่งกำหนดคะแนนแบ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ท

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) จัดเตรียมเครื่องมือให้ครบตามจำนวนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละฉบับให้ตรงตามกลุ่มตัวอย่างที่เลือกไว้แล้ว เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบ 2) ผู้วิจัยทำแบบบันทึกเสนอ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ออกหนังสือ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จาก ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 3) ขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระบุรี เขต 1 โดยแจกแบบสอบถามให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 300 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร สถานศึกษาจำนวน 45 คน และครูจำนวน 255 คน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ตอบแบบสอบถาม โดยการนำส่งและเก็บคืนด้วยตนเองภายใน 30 วัน 4) ตรวจสอบจำนวนของแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยได้รับกลับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่าง ทำการตรวจนับ และ ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูล

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ดังนี้

6.1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงค่าความถี่และการหาค่า ร้อยละ แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

6.2 วิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบ่งเป็นรายด้านนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

6.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และตามขนาดของ สถานศึกษา ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระบุรีเขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการทำงานเป็น ทีม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับที และระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	ระดับภาวะผู้นำ			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1. การมีวิสัยทัศน์	4.42	0.42	มาก	3
2. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.38	0.45	มาก	4
3. การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว	4.43	0.46	มาก	2
4. การมีความคิดสร้างสรรค์	4.38	0.48	มาก	5
5. การทำงานเป็นทีม	4.44	0.46	มาก	1
รวม	4.41	0.42	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก การทำงานเป็นทีม มีระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สูงสุดเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว การมีวิสัยทัศน์ การมีความคิดสร้างสรรค์ และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ตามลำดับ

2. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1 เมื่อจำแนกตามเพศ ประสพการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 2 - 4

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	เพศ				t	p
	ชาย		หญิง			
	(n=128)		(n=172)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การมีวิสัยทัศน์	4.40	0.44	4.44	0.41	- .761	.447
2. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.37	0.45	4.40	0.46	- .621	.535
3. การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว	4.43	0.47	4.44	0.45	- .138	.890
4. การมีความคิดสร้างสรรค์	4.35	0.49	4.40	0.48	- .826	.409
5. การทำงานเป็นทีม	4.42	0.48	4.45	0.44	- .503	.616
รวม	4.39	0.43	4.42	0.41	- .621	.535

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1 จำแนกตามเพศโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีวิสัยทัศน์ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว การมีความคิดสร้างสรรค์ และด้านการทำงานเป็นทีม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. การมีวิสัยทัศน์	ระหว่างกลุ่ม	0.13	2	0.07	.369	.692
	ภายในกลุ่ม	52.78	297	0.18		
	รวม	52.91	299			
2. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	0.25	2	0.13	.615	.541
	ภายในกลุ่ม	61.13	297	0.21		
	รวม	61.38	299			

3. การมีความยืดหยุ่น และปรับตัว	ระหว่างกลุ่ม	0.10	2	0.05	.244	.784
	ภายในกลุ่ม	61.94	297	0.21		
	รวม	62.04	299			
4. การมีความคิดสร้างสรรค์	ระหว่างกลุ่ม	0.38	2	0.19	.806	.447
	ภายในกลุ่ม	69.02	297	0.23		
	รวม	69.40	299			
5. การทำงานเป็นทีม	ระหว่างกลุ่ม	0.01	2	0.00	.011	.989
	ภายในกลุ่ม	63.06	297	0.21		
	รวม	63.07	299			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.11	2	0.06	.327	.721
	ภายในกลุ่ม	51.74	297	0.17		
	รวม	51.85	299			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีวิสัยทัศน์ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว การมีความคิดสร้างสรรค์ และด้านการทำงานเป็นทีม แตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. การมีวิสัยทัศน์	ระหว่างกลุ่ม	0.00	2	0.02	.009	.991
	ภายในกลุ่ม	52.91	297	0.18		
	รวม	52.91	299			
2. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	0.01	2	0.01	.033	.968
	ภายในกลุ่ม	61.37	297	0.21		
	รวม	61.38	299			
3. การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว	ระหว่างกลุ่ม	0.03	2	0.02	.077	.926
	ภายในกลุ่ม	62.00	297	0.21		
	รวม	62.03	299			
4. การมีความคิดสร้างสรรค์	ระหว่างกลุ่ม	0.04	2	0.02	.084	.919
	ภายในกลุ่ม	69.36	297	0.23		
	รวม	69.40	299			
5. การทำงานเป็นทีม	ระหว่างกลุ่ม	0.15	2	0.07	.349	.708
	ภายในกลุ่ม	62.92	297	0.21		
	รวม	63.07	299			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.01	2	0.01	.034	.967

ภายในกลุ่ม	51.84	297	0.18
รวม	51.85	299	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 แสดงว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีวิสัยทัศน์ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว การมีความคิดสร้างสรรค์ และการทำงานเป็นทีม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยรวมพบว่ามีผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการปฏิรูปด้านการศึกษาลงสู่ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาตนเองและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้บริหารมีความสำคัญต่อปฏิรูปการศึกษาที่ยั่งยืน จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวความคิด ทักษะคติ ปรับตัวให้ทันต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาให้ทันกับยุคปัจจุบัน และด้วยสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ได้บริหารงานสอดคล้องกับแนวนโยบายของคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการพัฒนาครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน จัดประชุม อบรมพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีความสำคัญยิ่งต่อผู้บริหารทุกคนเพราะเป็นแนวทางไปสู่การดำเนินงานในหน้าที่รับผิดชอบให้สำเร็จ เกิดผลตามเป้าหมาย ต้องเป็นผู้นำองค์การให้ก้าวหน้า ใช้ศิลปะในการโน้มน้าวใจให้บุคคลในองค์การได้คล้อยตาม เพื่อให้ความร่วมมือและช่วยปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถเป็นส่วนสำคัญสู่ความสำเร็จ (เนตร์พัฒนา ยาวีราข, 2557) จึงทำให้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการวิจัยของเบญจมาศ หนูไชยทอง (2561) ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการวิจัยของขวัญฤทัย ภูสาระ (2562) ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 เป็นรายด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ พบว่า โดยภาพรวมของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนคาดการณ์แนวทางการดำเนินงานสู่เป้าหมายที่ชัดเจน มีวิสัยทัศน์ และมุ่งมองการปรับปรุงการดำเนินงานสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น สามารถนำความรู้และวิธีการใหม่ๆ มาแก้ไขปัญหาและพัฒนาสถานศึกษา นำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของสุรศักดิ์ ปักกระโถ (2560) ที่พบว่า ผลการเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ด้านวิสัยทัศน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล พบว่า โดยภาพรวมของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสนใจในบุคลากรแต่ละคนอย่างใกล้ชิด การกล่าวชื่นชมในความสามารถของบุคลากรในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองตามความต้องการ ความสนใจและความสามารถอย่างเต็มศักยภาพเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ตลอดจนผู้บริหารปฏิบัติต่อบุคลากรทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน การคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของอภิตีขาม เจะหะ (2564) ที่พบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว พบว่า โดยภาพรวมของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานภายในสถานศึกษาทำให้ผู้ร่วมงานรู้สึกมีความสุขและสนุกสนาน ไม่ตึงเครียด เกิดความผ่อนคลาย สามารถสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพ แก้ปัญหาการทำงานในสถานการณ์ต่างๆ ได้ดีจึงส่งผลต่อการขับเคลื่อนและการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จและมีคุณภาพตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของเสาวณีย์ สมบูรณ์ศิริรัตน์ (2562) ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ในภาพรวมมีผลอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ พบว่า โดยภาพรวมของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างนวัตกรรมใหม่ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาตนเอง เพื่อใช้ในการบริหารสถานศึกษาและส่งเสริมคุณภาพของผู้เรียน ค้นหาวิธีการใหม่ที่ใช้ในการแก้ปัญหาที่มีความคล่องแคล่วคิด ฉลาดหลักแหลม มีไหวพริบดี ตัดสินใจได้ได้อย่างรวดเร็วต่อการทำงานในสถานการณ์ต่างๆ กระตุ้นครูและบุคลากรให้เกิดความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่และคิดนอกกรอบ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของสุรศักดิ์ เล็กวงษ์ (2563) ที่พบว่า ผลการเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการทำงานเป็นทีม พบว่า โดยภาพรวมของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันทำงานในทีม ประสานงานและติดต่อสื่อสารกับบุคลากรในแต่ละทีมได้อย่างหลากหลาย ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทำงานร่วมกันเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงาน สามารถในการโน้มน้าวใจให้บุคคลเข้ามาปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ ให้ทีมงานกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลในทีมและสามารถกระตุ้นให้ทีมงานร่วมกันคิดตัดสินใจเพื่อผลสำเร็จของงานตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของวรรณภา ทะอินทร์ (2565) ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเชียงรายด้านการทำงานเป็นทีม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำแนกสถานภาพตามเพศ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องมาจากการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และความสร้างสรรค์ ความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขึ้นอยู่กับศักยภาพแต่ละบุคคลมากกว่าซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญที่ผู้บริหารพึงมี ไม่ได้ขึ้นระหว่างเพศชายหรือเพศหญิงจึงไม่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำแต่อย่างใด ในปัจจุบันทุกเพศมีความเท่าเทียมและความเสมอภาคในด้านต่างๆ ผู้บริหารต่างก็มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการและปฏิบัติงานเช่นเดียวกันซึ่งไม่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของรอซียะห์ ลาเต๊ะ (2561) ที่พบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดปัตตานี จำแนกตามเพศ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

2.2 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องมาจากปัจจุบันสถานศึกษาแต่ละสถานศึกษาได้มีการจัดอบรมทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มเติมความรู้ ความสามารถ และเพื่อพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลให้พัฒนาขึ้น ประกอบกับปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่รวดเร็วและทันสมัย ทำให้ผู้ที่มีประสบการณ์น้อยสามารถเข้าถึงสื่อและองค์ความรู้ได้อย่างรวดเร็วและหลากหลายทุกที่ ทุกเวลา ซึ่งเป็นการเปิดโลกทัศน์ทางความคิดอันส่งผลให้มีแนวคิด มุมมองในการพิจารณา วิเคราะห์เรื่องราว หรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่ใกล้เคียงกับผู้ที่ประสบการณ์มาก (ธีระ รุณเจริญ, 2550) ดังนั้นจึงทำให้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับการวิจัยของมณฑา ศิริวงษ์ (2559) ที่พบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู อำเภองครักษ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา เมื่อพิจารณาทั้งโดยรวมและรายด้าน พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 มีนโยบายที่ผู้บริหารสถานศึกษาทุกขนาด ต้องดำเนินการจัดการศึกษาในแต่ละระดับไปในทิศทางและเป้าประสงค์เดียวกัน การบริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ผู้บริหารต้องผลักดันให้ผู้ร่วมงานร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายด้วยการคิดหลายมิติคิดเชิงบวก คิดเชิงสร้างสรรค์ที่จะพัฒนาสถานศึกษา รวมทั้งการคิดแก้ปัญหาต่างๆ (กรองทิพย์ นาควิเชตร, 2552) และต้องเป็นผู้ประสานงานกับผู้อื่นด้วยการสร้างแรงบันดาลใจ สร้างแรงจูงใจ สร้างบรรยากาศโดยการคิดนอกกรอบด้วยวิธีการใหม่ๆ เพื่อนำไปสู่การสร้างสิ่งใหม่ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย (ธีระ รุณเจริญ, 2554) จึงทำให้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญภา ศรีภูธร (2562) ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1 โดยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็น พฤติกรรมและความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการแสดงออกถึงการกระตุ้นผู้อื่นด้วยความคิดสร้างสรรค์ ให้บุคลากรร่วมปฏิบัติงานในหน้าที่ที่หลากหลายด้วยความเต็มใจ เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายได้อย่างสำเร็จ ในการบริหารงานมีหลักสำคัญของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การคำนึงถึง ความเป็นปัจเจกบุคคล 3) การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว 4) การมีความคิดสร้างสรรค์ 5) การทำงานเป็นทีม สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1 อธิบายได้ดังนี้

ด้านที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนคาดการณ์แนวทางการดำเนินงานสู่เป้าหมายที่ชัดเจน ปรับปรุงและดำเนินงานสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น เป็นผู้มีความคิดไตร่ตรอง อย่างรอบคอบก่อนนำไปสู่การตัดสินใจ

ด้านที่ 2 การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษามีการชื่นชมในความสามารถของบุคลากรในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ เปิดโอกาสให้บุคลากรได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่

ด้านที่ 3 การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถด้านการคิดหลายรูปแบบให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในการแก้ไขปัญหา ส่งเสริมการทำงานแบบมีส่วนร่วมเพื่อนำองค์กรให้เกิดการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์การทำงานให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

ด้านที่ 4 การมีความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษามีการตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว และถูกต้องในสถานการณ์ที่คับขัน กระตุ้นครูและบุคลากรให้เกิดความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่และคิดนอกกรอบ และมีความริเริ่มสร้างนวัตกรรมใหม่ เพื่อใช้ในการบริหารและส่งเสริมคุณภาพของผู้เรียน

ด้านที่ 5 การทำงานเป็นทีม ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทำงานร่วมกันเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการประสานงานและติดต่อสื่อสารกับบุคลากรในแต่ละทีมได้อย่างหลากหลาย เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของปฏิบัติงานร่วมกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนการดำเนินงานที่แปลกใหม่ สามารถออกแบบกระบวนการทำงานเป็นขั้นตอน กระตุ้นครูและบุคลากรให้เกิดความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่และคิดนอกกรอบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน สามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน

1.2 ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ผู้บริหารสถานศึกษาเมื่อเผชิญกับปัญหา ควรมีความเข้าใจและหาแนวทางแก้ไขปัญหาได้ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม มีความมั่นใจในตนเอง ยอมรับฟังข้อเสนอแนะความคิดเห็นที่แตกต่างของบุคคลอื่น โดยใช้เหตุผลมีจุดยืนที่ชัดเจนในการแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาและความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เปิดรับความคิดใหม่ต่อการพัฒนาสถานศึกษา

1.3 ด้านการคำนึงถึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ ส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ มีการพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ มอบหมายงานอย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของแต่ละบุคคล มีความเป็นกลาง ยอมรับฟังปัญหา ร่วมแสดงความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา มีการและควรดูแลเอาใจใส่ต่อบุคลากรอย่างทั่วถึง เพื่อให้ทุกคนรู้สึกว่าคุณค่า

1.4 ด้านการมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศให้ชัดเจน มีความคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ในการบริหารงานและกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคลากรมีแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาอย่างเต็มความรู้ความสามารถ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กรองทิพย์ นาควิเชตร. (2552). ภาวะผู้นำสร้างสรรค์เพื่อการศึกษา. สมุทรปราการ: อีรสาสน์ พับลิชเชอร์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2550). สุดยอดภาวะผู้นำ. กรุงเทพมหานคร: ชัคเชส มีเดีย.
- ขวัญฤทัย ภู่อาระ. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.
- ธีระ รุญเจริญ. (2554). ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.
- เนตรพัฒนา ยาวีราข. (2557). ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: เซ็นทรัล เอ็กซ์เพรส.
- เบญจมาศ หนูไชยทอง. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- เพ็ญภา ศรีภูธร. (2562). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2553). ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ : กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำใหม่ทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2557). หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มนตรี.
- มณฑา ศิริวงษ์. (2559). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูอำเภองครักษ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- รอชียะห์ ลาเต๊ะ. (2561). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- วรรณภา ทะอินทร์. (2565). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1. (2566). แผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. สระบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1. สระบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2549). ภาวะผู้นำแบบสร้างสรรค์ The Formative Leadership. แหล่งที่มา <http://suthep.ricr.ac.th>. สืบค้นเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2566.

- สุรศักดิ์ ปักกระโถ. (2560). การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สุรศักดิ์ เล็กวงษ์. (2563). บทบาทภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- เสาวณีย์ สมบูรณ์ศิริรัตน์. (2562). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- อิตติชาม เจะหะ. (2564). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2. คั่นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- Ash, R. C. and Persall, J. M. (1999). The Principal as Chief Learning Officer. National Association of Secondary School Principals, 84(616), 15-22.
- Taro Yamane. (1973). Statistics: An Introductory Analysis. 3rd Ed. New York: Harper and Row Publications.